

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ



Modern Economics

Електронне наукове видання з економічних наук

Виходить 6 разів на рік

№ 2 (2017)

Миколаїв
2017

Засновник: Миколаївський національний аграрний університет.

Головний редактор: ШЕБАНІН В. С. – д-р техн. наук, професор, академік НААН України.

Заступник головного редактора: СІРЕНКО Н. М. – д-р екон. наук, професор.

Відповідальний секретар: ПОЛТОРАК А. С. – канд. екон. наук.

Члени редакційної колегії: НОВІКОВ О. Є. – д-р екон. наук, доцент; ПОТРИВАЄВА Н. В. – д-р екон. наук, професор; ВИШНЕВСЬКА О. М. – д-р екон. наук, професор; БАНЄВА І. О. – д-р екон. наук, професор; БАРАНОВА В. Г. – д-р екон. наук, професор; ГАВРИШ В. І. – д-р екон. наук, професор; ГАРКУША О. М. – д-р екон. наук, професор; ГОНЧАРЕНКО І. В. – д-р екон. наук, професор; ГУДЗИНСЬКИЙ О. Д. – д-р екон. наук, професор; ДУБІНІНА М. В. – д-р екон. наук, доцент; ЄРМАКОВ О. Ю. – д-р екон. наук, професор; ІРТИЩЕВА І. О. – д-р екон. наук, професор; КІЩАК І. Т. – д-р екон. наук, професор; КОТИКОВА О. І. – д-р екон. наук, професор; КЛЮЧНИК А. В. – д-р екон. наук, професор; КСЬОНЖИК І. В. – д-р екон. наук, доцент; ПОГРІЩУК Б. В. – д-р екон. наук, професор; САХАЦЬКИЙ М. П. – д-р екон. наук, професор; УШКАРЕНКО Ю. В. – д-р екон. наук, професор; ЧЕРВЕН І. І. – д-р екон. наук, професор; ШЕБАНІНА О. В. – д-р екон. наук, професор; ЯЦЕНКО В. М. – д-р екон. наук, професор; БАБЕНКО М. Д. – канд. екон. наук, доцент; БАРИШЕВСЬКА І. В. – канд. екон. наук, доцент; БУРКОВСЬКА А. В. – канд. екон. наук, доцент; ВОЛОСЮК Ю. В. – канд. техн. наук, доцент; КЛОЧАН В. П. – канд. екон. наук, доцент; КОЗАЧЕНКО Л. А. – канд. екон. наук, доцент; КУЗЬОМА В. В. – канд. екон. наук, доцент; ЛУНКІНА Т. І. – канд. екон. наук, доцент; МЕЛЬНИК О. І. – канд. екон. наук; СІРЦЕВА С. В. – канд. екон. наук; ЧЕБАН Ю. Ю. – канд. екон. наук, доцент; ШИШПАНОВА Н. О. – канд. екон. наук; АСТАФ'ЄВА В. О. – канд. екон. наук, доцент (Республіка Білорусь); Джулія Олбрайт – PhD, професор (США).

Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет вченою радою

Миколаївського національного аграрного університету

(протокол № 9 від 25 квітня 2017 р).

Виходить 6 разів на рік.

Посилання на видання обов'язкові.

Точка зору редакційної колегії не завжди збігається з позицією авторів.

Адреса редакції: 54020, Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9,

Миколаївський національний аграрний університет

тел. 0 (512) 58-03-25

www.modecon.mnau.edu.ua

e-mail: modecon@mnau.edu.ua

© Миколаївський національний
аграрний університет, 2017

Гнатишин Л. Б., кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку та оподаткування, Львівський національний аграрний університет, м. Львів, Україна

ФЕРМЕРСЬКІ ГОСПОДАРСТВА КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДОКТРИНИ ЇХ РОЗВИТКУ

У статті досліджуються проблеми розвитку фермерських господарств. Показано, що фермерські господарства утримують певні ніші у виробництві сільськогосподарської продукції і розглядаються як спосіб поєднання активізації аграрного підприємництва із стимулюванням розбудови сільських територій. Доведено, що зміна вектора аграрної та соціальної політики України вимагає нової стратегії щодо фермерських господарств, оскільки тенденції сьогодення диктують умови, які здебільшого сприятливі для великотоварних аграрних підприємств. Встановлено, що у більшості регіонів України фермерські господарства залишаються однією з основних професійних діяльностей та важливим взаємопов'язаним елементом організаційної системи сільськогосподарського виробництва. Обґрунтовано ряд стримуючих чинників розвитку малоземельних фермерських господарств Карпатського регіону, серед яких: відсутність державної підтримки малих господарств, обмеженість їх доступу до фінансових ресурсів, недосконалість законодавчої бази у сферах дозвільної системи та ліцензування, обмеженість участі в державних замовленнях тощо.

Основою соціально-економічної доктрини повинна бути теза, що приватний сектор економіки має зароджуватися і розвиватися з дрібного підприємництва, заснованого на трудових доходах і накопиченнях окремих громадян і трудових товариств. Для забезпечення подальшої ефективності діяльності фермерства Карпатського регіону державна політика потребує певних коректив: диференціації фермерських господарств за ознакою розміру землекористування; імплементації сімейних фермерських господарств в існуюче правове поле із збереженням відповідних фіскальних преференцій; розробка механізму надання державної підтримки фермерським господарствам малих розмірів на рівні із великими формами господарювання в аграрній сфері.

Ключові слова: фермерське господарство, сільське господарство, Карпатський регіон, доктрина, соціальна політика.

Гнатышин Л. Б., кандидат экономических наук, доцент кафедры учета и налогообложения, Львовский национальный аграрный университет, г. Львов, Украина

ФЕРМЕРСКИЕ ХОЗЯЙСТВА КАРПАТСКОГО РЕГИОНА УКРАИНЫ В КОНТЕКСТЕ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДОКТРИНЫ ИХ РАЗВИТИЯ

В статье исследуются проблемы развития фермерских хозяйств. Показано, что фермерские хозяйства удерживают определенные ниши в производстве сельскохозяйственной продукции и рассматриваются как способ сочетания активизации аграрного предпринимательства со стимулированием развития сельских территорий. Доказано, что изменение вектора аграрной и социальной политики Украины требует новой стратегии относительно фермерских хозяйств, поскольку тенденции настоящего диктуют условия, которые по большей части благоприятны для крупно товарных аграрных предприятий. Установлено, что в

большинстве регионов Украины фермерские хозяйства являются основой профессиональной деятельности и важным связывающим элементом организационной системы сельскохозяйственного производства. Обоснованно ряд сдерживающих факторов развития малоземельных фермерских хозяйств Карпатского региона, среди которых: отсутствие государственной поддержки малых хозяйств, ограниченность их доступа к финансовым ресурсам, несовершенство законодательной базы в сферах разрешительной системы и лицензирования, ограниченность участия в государственных заказах и тому подобное.

Основой социально-экономической доктрины должен быть тезис, что частный сектор экономики должен зародиться и развиваться из мелкого предпринимательства, основанного на трудовых доходах и накоплениях отдельных граждан и трудовых обществ. Для последующей эффективности деятельности фермерства Карпатского региона государственная политика нуждается в определенных коррективах: дифференциации фермерских хозяйств по признаку размера землепользования; имплементации семейных фермерских хозяйств в существующее правовое поле с сохранением соответствующих фискальных преференций; разработка механизма предоставления государственной поддержки фермерским хозяйствам малых размеров на уровне с большими формами ведения хозяйства в аграрной сфере.

Ключевые слова: фермерское хозяйство, сельское хозяйство, Карпатский регион, доктрина, социальная политика.

Hnatyshyn Lyudmyla, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Account and Taxation, Lviv national agrarian university, Lviv, Ukraine

FARMS OF CARPATHIANS REGION OF UKRAINE ARE IN THE CONTEXT OF SOCIO-ECONOMIC DOCTRINE OF THEIR DEVELOPMENT

The article investigates problems of farming enterprises development. It is demonstrated that farming enterprises occupy certain niches in production of agricultural products and are considered as the way to combine activation of agrarian entrepreneurship and stimulation of rural territory development. Change of direction of agrarian and social policy of Ukraine requires new strategy as to farms activity. Modern tendencies force conditions, being mostly favorable for large-scale agrarian enterprises. Thus, in most of regions of Ukraine, farms are one of the main professional activity and important connecting element of organizational system of agricultural production. At the same time, there are some restraining factors of development of small-land farms of Carpathian region, among which are: lack of state support of small farms, limitation of their access to financial resources, imperfection of legislative base in the sphere of admitting system and licensing, limited possibility to participate in state orders etc.

The basis of socio-economic doctrine has to be thesis that the private sector of economy has to emerge and develop from the small business based on employment income and accumulation of individuals and labor company. Nevertheless, to secure further effective activity of farming of Carpathian region, the state should make some corrections: differentiation of farms according to a size of land holding; implementation of family farms into the existing legal field, securing corresponding fiscal preferences; development of a mechanism of state support for farms of small size at the same level as large forms of economies in agrarian sphere.

Key words: a farm, agriculture, Carpathian region, doctrine, social policy.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сучасний український аграрний сектор характеризується взаємозалежністю та взаємозв'язком різних організаційно-правових структур виробничого та інституційного характеру. Серед них одне з провідних місць посідає фермерський уклад, який по-різному проявляється в соціально-економічній сфері України та не завжди досягає рівня окремих показників діяльності великомасштабного виробництва [8, С. 48-49, 112-113]. Виходячи з реалій сьогодення, котрі окреслені соціальним і економічним бажанням держави розвивати ті види діяльності, які виробляють продукцію з високою доданою вартістю та мають високопродуктивні робочі місця, у теоретиків та практиків повинно сформуватись чітке уявлення і розуміння подальшої місії фермерських господарств в умовах світової економічної кризи та національного відродження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням теорії фермерства, його суспільної і виробничої специфіки присвячено ряд наукових праць. Особливу увагу вивченню результатів і наслідків аграрних реформ, діяльності фермерських господарств, визначенню їх місця у структурі аграрного виробництва, соціально-економічному розвитку України і Карпатського регіону зокрема, приділяли Л. Б. Гнатишин [4], В. В. Липчук [8] та ін. А. М. Артеменко [1], В. П. Горьовий [6], Л. О. Мармуль [10] досліджували механізм державної підтримки фермерів, соціально-економічні умови їх розвитку, систему ресурсного забезпечення господарств. Крім того, у дослідженнях виокремлюється ряд стримуючих чинників розвитку малоземельних фермерських господарств Карпатського регіону, серед яких: відсутність державної підтримки малих господарств, обмеженість їх доступу до фінансових ресурсів, недосконалість законодавчої бази у сферах дозвільної системи та ліцензування, обмеженість участі в державних замовленнях тощо [5, С. 30].

Тому, враховуючи особливості діяльності, лімітовані розміри землекористування, низький рівень технічної забезпеченості вважається, що, конкурентоспроможність фермерських господарств повинна бути своєрідним проявом результатів конкурентної боротьби не окремих суб'єктів, а в цілому форми господарювання [3, С. 11].

Разом з тим, враховуючи означені обставини, сьогодні все ще існують протиріччя стосовно ролі фермерських господарств та їх місця в системі аграрного виробництва та соціального розвитку села, законодавчі невідповідності щодо власності на засоби виробництва, розбіжності у трактуванні нормативних положень, які є перепонами ефективного функціонування інституту фермерства та розвитку сільських територій, що обумовлює необхідність детального вивчення означеної проблеми.

Формулювання цілей статті. Метою статті є окреслення пріоритетів та проблем фермерських господарств карпатського регіону в контексті соціально-економічної доктрини їх розвитку.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. У більшості регіонів України фермерські господарства залишаються однією з основних професійних діяльностей та важливим взаємопов'язаним елементом організаційної системи сільськогосподарського виробництва. При цьому головною проблемою фермерства є не стільки відсутність можливостей адаптуватися до змінних правил конкуренції, скільки соціальні наслідки швидкої реструктуризації і модернізації [4, С. 30].

Український фермер сьогодні вже сформувався і як господарник, і як виробник. Вагому частку у показниках результативності забезпечують фермерські господарства Карпатського регіону, де формування багатуокладної економіки і становлення приватних форм господарювання мають історичні особливості. Специфіка ведення сільського господарства в Карпатському регіоні обумовлена передусім особливостями рельєфу та ґрунтами. Крім

того, незбалансована структура землекористування у карпатському регіоні не в змозі забезпечити високоефективне сільськогосподарське виробництво. так, брак культивованої землі в регіоні є причиною дрібнотоварного виробництва, що не завжди дозволяє фермерам застосовувати сучасні технології у рослинництві. В результаті, дрібні фермери забезпечують виробничі процеси за допомогою примітивних методів, часто застосовуючи ручну працю.

Швидке економічне зростання сільськогосподарського виробництва та подальший розвиток фермерських господарств України можливі не лише при умові зміни структури національного аграрного виробництва, а й за належного осмислення та розуміння соціальної ролі фермерства та його значущості як елемента національного становлення держави. Каменем спотикання сучасного функціонування фермерських господарств також є відсутність сформованої соціально-економічної доктрини розвитку українського фермерства. Часто у посадовців та інших опонентів відсутнє розгорнуте уявлення про соціально-економічну орієнтацію фермерських господарств. Прихильники такого бачення виступають за забезпечення соціальної справедливості та ринкової рівності всіх представників аграрного сектору. У цьому вони вбачають один з найважливіших засобів досягнення національної єдності і зміцнення економіки держави. Сьогодні у вітчизняній економічній науці існує розуміння того, що в основу соціально-економічної стратегії має бути покладена ідея забезпечення сталого економічного розвитку та соціальних потреб суспільства на належному рівні [7, С. 30].

Українському аграрному сектору потрібен перехід від руху за інерцією до керованого розвитку, технологічної модернізації та реіндустріалізації. В цьому напрямку фермерським господарствам, як одиницям, котрі більш-менш безболісно реагують на зміни зовнішнього середовища та здатні швидше, ніж великі підприємства, освоїти

інновації слід надати пріоритет, а отже й стимулювати їх діяльність.

Вирішення проблем, пов'язаних із подальшим соціально-економічним розвитком фермерських господарств, безпосередньо чи опосередковано є прерогативою держави як у сталій, так і в трансформаційній економіці. Держава повинна забезпечити ефективний механізм щодо створення та регулювання соціально-економічних умов функціонування фермерських господарств з метою підвищення добробуту фермерських родин, усунення негативних наслідків функціонування ринкових процесів, забезпечення соціальної справедливості на селі та соціально-політичної стабільності у країні. В цьому контексті зазначимо, що система правових, організаційних, регулятивно-контрольних заходів держави щодо узгодження цілей соціального характеру повинна налагоджуватись у поєднанні із цілями економічного зростання. Тобто стратегічне завдання держави полягає у пошуку оптимального співвідношення соціальної стабільності фермерських господарств із їх економічним зростанням.

На сучасному етапі основною проблемою фермерських господарств Карпатського регіону залишаються їх малі розміри, що обмежує маневри та виробничі можливості. звичайно, що ефективність землекористування у фермерських господарствах залежить не лише від розміру угідь, а й від результатів управління господарством загалом. Вирішальним фактором в даному аспекті є розвиток орендних відносин, який здатен забезпечити необхідні ресурсні параметри господарюючих суб'єктів, зокрема стосовно землі. Світовий досвід свідчить, що переваги земельних орендних відносин обумовлені тим, що за умов оренди вивільняються фінансові ресурси для інвестицій в інноваційні засоби механізації, нові технології, будівництво нових приміщень [9, С. 14].

Україна обрала досить привабливу, але не обґрунтовану з економічної точки зору

стратегію розвитку, в основі якої лежить патерналістська модель, якій притаманні істотні недоліки. З одного боку, держава вкладає значні кошти в соціальну сферу, з другого – ці витрати не вирішують проблем соціального захисту населення, а тільки посилюють їх. Така стратегія є досить небезпечною, оскільки існуюча модель – стимулювання платоспроможного попиту населення через бюджет і адекватна реакція бізнесу на підвищення доходів населення – формує відповідні макроекономічні показники: споживче зростання ВВП і доходів бюджету. Крім того, вона підтримує не інвестиційний попит в економіці, а платоспроможний попит населення. Трансформувати споживчу модель зростання економіки заважають постійні політичні коливання, які не дозволяють принципово змінити структуру економіки. сьогодні існує багато пільг, які “вимивають” гроші з бюджету. Держава одночасно не може надавати і пільги, і гроші на розвиток інфраструктурних проєктів [1]. Під час світової фінансово-економічної кризи наприкінці першого десятиріччя XXI ст. Це стало причиною глибоких структурних та синергічних змін в якісній і кількісній характеристиках моделі добробуту, що переконує у необхідності формування принципово нової доктрини соціально-економічного розвитку фермерських господарств.

Реалії сьогодення диктують умови формування соціально-економічної доктрини розвитку фермерських господарств у контексті національного становлення та єдності. Держава у своїй економічній політиці виходить з національних інтересів, а вони вимагають дотримання рівноваги між інтересами держави, суспільства і окремих громадян. Тому національний соціалізм надає широкі можливості для розвитку приватної ініціативи і приватного підприємництва. під контролем держави здійснюється спрямування доходів на розвиток економіки не шляхом грошової продрозкладки, а

шляхом заохочення приватної ініціативи і вільного підприємництва.

Макроекономічні теорії, що описують моделі та стратегії соціально-економічного розвитку, через неузгодженість теоретичного осмислення та практичної реалізації окремих положень, сьогодні не здатні запропонувати ефективного “рецепту” подолання суперечностей в аграрній сфері. Тому сучасна макроекономічна доктрина соціально-економічного розвитку фермерських господарств в регіонах України повинна розвиватися значною мірою на іншій теоретичній базі та методологічній основі – розумного поєднання соціальних стандартів та ліберальної орієнтації, що може стати цілком виправданою та ефективною.

В основу ліберальної соціально-економічної доктрини регіонального розвитку фермерства має бути покладено індивідуалістичний принцип задоволення потреб, який за рахунок особистих заощаджень та функціонування недержавних соціальних інституцій передбачає особисту відповідальність фермера за долю свою і своєї сім'ї, прийняття самостійних рішень і власних інвестицій. Ліберальна соціально-економічна політика передбачає мобілізацію власних сил людини, яка не розраховує на сторонню допомогу і діє в умовах максимальної свободи вибору. Ліберальне забарвлення соціально-економічної доктрини вітчизняного фермерства повинно стати основою взаємовідносин держави та економічно активного сільського населення. Виходить потрібно з того, що локомотивом економічної динаміки є соціальні групи, які мають кваліфікаційний і трудовий потенціал високої соціальної активності й мобільності, здатні легально адаптуватися до нових умов і реалізувати ефективні моделі своєї діяльності. Стрижнем перетворень у соціально-економічній сфері на селі має стати стимулювання мобілізації й економічної результативності індивідуумів (фермерських господарств), які б повною мірою розуміли свою відповідальність не тільки за добробут власний, але й інших членів суспільства,

розвиваючи інститути соціального партнерства, благочинності, спонсорства тощо.

Сукупність об'єктивних і суб'єктивних чинників, процеси укрупнення і банкрутства підприємств спричинили посилення розшарування фермерських господарств за розмірами. Очевидно, що цей процес триватиме і далі, оскільки різні господарства знаходяться на різних стадіях розвитку: одні тільки створюються, інші вже нагромадили достатній виробничий потенціал, чітко сформували свої виробничі програми, налагодили відповідні контакти, в кінцевому рахунку знайшли свою нішу на аграрному ринку.

Разом з тим, в умовах ринку не можна беззаперечно стверджувати, що ефективність виробництва – це функція розміру підприємства. Є достатньо прикладів, які підтверджують, що і дрібні структури можуть працювати достатньо ефективно. Дрібні ферми більш конкурентоспроможні з точки зору реагування на зміну кон'юнктури ринку, фінансової та цінової політики держави, управління виробничими та збутовими процесами. Однак, дрібні ферми не сприяють ефективному використанню технічних засобів, оскільки не реалізується ефект масштабу виробництва. також великий ризик господарювання не дозволяє вчасно і в потрібних обсягах одержати кредитні ресурси. Очевидно, необхідним є диференційований підхід до цієї проблеми, який повинен охоплювати всі аспекти виробничої і комерційної діяльності малих і середніх ферм.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, основою соціально-економічної доктрини повинна бути теза, що приватний сектор економіки має

зароджуватися і розвиватися з дрібного підприємництва, заснованого на трудових доходах і накопиченнях окремих громадян і трудових товариств. Держава дасть йому ефективну систему пільгових кредитів, не допустить податкового грабунку і забезпечить міцний правовий статус фермера. Держава – через свої наукові установи – прогнозуватиме необхідні і реальні рубежі економічного розвитку і – шляхом розумних та гнучких заходів – сприяти їх досягненню. Для приватного сектора такими заходами можуть бути державні замовлення, податкова і цінова політика, кредитні пільги, пільги в галузі забезпечення сировиною, інформаційне забезпечення тощо.

Фермерські господарства є найчисленнішою виробничою групою аграрного сектора України і карпатського регіону в тому числі. На праці фермера ґрунтується добробут всієї нації. Тому інтереси фермера повинні бути предметом особливої турботи української держави. доходи фермерських господарств повністю повинні бути еквівалентними витратам праці і засобів та достатніми для нормального існування господарства. Праця фермера як діяльність, що лежить в основі добробуту нації і країни, має стати шанованою і престижною.

Соціально-економічна доктрина розвитку фермерства має представляти собою симбіоз лібералізму та соціальної орієнтації. Перший дає можливість в умовах відсутності достатніх фінансових коштів у держави створити умови для самореалізації і самозабезпечення фермерських господарств. Друга складова передбачає формування раціональної системи соціального захисту сільського населення.

Література:

1. Академик В. Геец резко критикует сложившуюся модель социально-экономической политики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://goo.gl/8DzgXk>
2. Артеменко А. М. Організаційно-економічні основи розвитку фермерських господарств : монографія / А. М. Артеменко. – К. : ННЦ ІАЕ, 2008. – 272 с.

3. Гнатишин Л. Б. Конкурентоспроможність фермерських господарств у системі відтворення їх виробничого потенціалу / Л. Б. Гнатишин // *Аграрна економіка : науковий журнал ЛНАУ*. – 2011. – Т. 4, №1-4. – С. 9-16.
4. Гнатишин Л. Б. Фермерські господарства в організаційній системі сільськогосподарського виробництва / Л. Б. Гнатишин // *Аграрна економіка : науковий журнал ЛНАУ*. – 2012. – Т. 5, №1-2. – С. 26-31.
5. Гнатишин Л. Б. Загальні тенденції розвитку та перспективи фермерських господарств Карпатського регіону / Л. Б. Гнатишин, О. С. Прокопишин // *Аграрна економіка : науковий журнал ЛНАУ*. – 2014. – Т. 7, №3-4. – С. 29-36.
6. Горьовий В. П. Фермерство України: теорія, методологія, практика : монографія / В.П. Горьовий. – К. : ННЦ ІАЕ, 2007. – 540 с.
7. Диха М. В. Принципові підходи до визначення стратегії соціально-економічного розвитку держави / М. В. Диха // *Економіка України*. – 2013. – №2 (615). – С. 29-37.
8. Липчук В. В. Фермерські господарства: стан, проблеми та стратегії розвитку : монографія / В. В. Липчук, Л. Б. Гнатишин, О. М. Кордоба. – Львів : Магнолія-2006, 2010. – 236 с.
9. Манько І. П. Застосування грошової оцінки землі в регулюванні земельних відносин України : автореф. дис. канд. екон. наук : спец. 08.02.03 – організація, управління і регулювання економікою / І. П. Манько. – Ужгород, 2005. – 22 с.
10. Мармуть Л. О. Ефективність підприємницької діяльності фермерських господарств : монографія / Л. О. Мармуть, О. Л. Гальцова. – К. : ННЦ ІАЕ, 2006. – 204 с.

References:

1. Akademyk, V. (2014), "Geets, sharply criticized the prevailing model of socio-economic policy", available at: <https://goo.gl/8DzgXk> (Accessed 20 April 2017).
2. Artemenko, A. M. (2008), *Orhanizatsiino-ekonomichni osnovy rozvytku fermerskykh hospodarstv* [Organizational and economic fundamentals of development of farms], ESC IAE, Kyiv, Ukraine.
3. Hnatyshyn, L. B. (2011), "Competitive capacity of farms in the system of recovery of their productive potential", *Agrarian economy: scientific journal of LNAU*, vol. 4, no. 1-4, pp. 9-16.
4. Hnatyshyn, L. B. (2012), "Farms in the organizational system of agricultural production", *Agrarian economy: scientific journal of LNAU*, vol. 5, no. 1-2, pp. 26-31.
5. Hnatyshyn, L. B. and Proropyshyn, O. S. (2014), "General tendencies of development and prospects of farms of Carpathian region", *Agrarian economy: scientific journal of LNAU*, vol. 7, no. 3-4, pp. 29-36.
6. Horyovyi, V. P. (2007), *Fermerstvo Ukrainy: teoriia, metodolohiia, praktyka* [Farming in Ukraine: theory, methodology, practice: monograph], ESC IAE, Kyiv, Ukraine.
7. Dykha, M. V. (2013), "The principal approaches for the determination of socio-economic development of the state", *Economy of Ukraine*, vol. 2 (615), pp. 29-37.
8. Lypchuk, V. V. Hnatyshyn, L. B. and Kordoba, O. M. (2010), *Fermerski hospodarstva: stan, problemy ta stratehii rozvytku* [Farms: conditions, problems and strategies of development], Mahnolia-2006, Lviv, Ukraine.
9. Manko, I. P. (2005) "Application of monetary estimation of land in regulation of land relations in Ukraine" Ph.D. Thesis, Organization, management and regulation of economy, Uzhhorod, Ukraine.
10. Marmul, L. O. and Haltsova, O. L. (2006), *Efektynnist pidpriemnytskoi diialnosti fermerskykh hospodarstv* [Efficiency of entrepreneurship activity of farms], ESC IAE, Kyiv, Ukraine.



З М І С Т

Боднар О. А. ЕВОЛЮЦІЙНІ ПІДХОДИ У ФОРМУВАННІ МОДЕЛІ СІЛЬСЬКОГО РОЗВИТКУ	5
Гнатишин Л. Б. ФЕРМЕРСЬКІ ГОСПОДАРСТВА КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДОКТРИНИ ЇХ РОЗВИТКУ	12
Дубініна М. В., Сирцева С. В. ІНТРАПРЕНЕРСТВО ЯК МЕТОД ФОРМУВАННЯ ВНУТРІШНЬОФІРМОВОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ	19
Козаченко Л. А., Чебан Ю. Ю. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ КРИЗИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МОЛОКОПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ	25
Костирко А. Г., Гураль Ю. І. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РИНКУ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ	32
Лункіна Т. І., Каратай Т. М. ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНОГО БАНКІВСЬКОГО УПРАВЛІННЯ НА ДОБРОБУТ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ	37
Пісоченко Т. С., Лугова О. І. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО ПІДКОМПЛЕКСУ	44
Полторак А. С., Усенко О. С. ОПТИМІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ	50
Потриваєва Н. В., Агеєнко І. В. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ РОЗВИТКУ ЛІЗИНГОВИХ ВІДНОСИН	55
Шпикуляк О. Г., Ходаківська О. В. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОГНОЗУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ ЗА МЕТОДОЛОГІЄЮ «ФОРСАЙТ»	60